

Justitiedepartementet

Remissvar avseende SOU 2018:69 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland instämmer till stor del i utredningens problembeskrivningar och ser generellt positivt på de åtgärder som föreslås. Det är dock viktigt att framhålla att ny lagstiftning och nya riktlinjer inte löser grundläggande problem som vi kan se när det gäller det faktiska skyddet av barn. Det behöver fortsatt ställas höga krav på de myndigheter och yrkesverksamma som möter målgruppen, när det till exempel gäller att vidta tillräckliga skyddsåtgärder och förhindra att barn- och tvångsåktenskap sker.

Länsstyrelsen är positiv till:

- Att heder som motiv uppmärksammas på ett tydligare sätt i lagstiftningen.
- Att bestämmelserna om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsåktenskapsresa uttryckligen ska göras subsidiära till bestämmelsen om människohandel.
- Att barnåktenskap, såväl informella som juridiskt bindande sådana, kriminaliseras.
- Att införa ett straffsanktionerat utreseförbud. En reglering som Länsstyrelsen dock menar även bör omfatta unga vuxna.
- Att regelverket kring utreseförbud även ska omfatta andra resehandlingar än svenska pass.
- Att ytterligare en möjlig åtgärd ska vara att kunna återkalla befintliga pass.
- Att koncentrera arbetet med ärenden rörande äktenskapstvång och barnåktenskap till ett mindre antal åklagarkammare och specialiserade åklagare.
- Att förbättra myndighetssamverkan när det gäller arbetet med att hjälpa personer som förts utomlands för att ingå barnåktenskap, tvångsåktenskap eller könsstympas.
- En övergripande permanent resurs- och kompetensfunktion i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Samtidigt menar Länsstyrelsen:

- Att pojkers utsatthet och risken för så kallade uppfostringesor till föräldrarnas ursprungsland ytterligare behöver uppmärksammas.
- Att det fortsatt kommer att krävas en mängd åtgärder för att säkerställa barnets skydd samt möjliggöra åtal och domar rörande barnåktenskap.
- Att utreseförbud ska kunna beslutas för unga upp till 20 år.
- Att svårigheterna för kvinnor att hitta religiösa förrättare som beviljar religiös skilsmässa, är något som behöver adresseras vid handläggning av statligt stöd till trossamfund.

När det gäller andra förslag som utredningen lägger, till exempel avseende straffskalorna rörande äktenskapstvång, barnåktenskap och utreseförbudet, lyfter Länsstyrelsen aspekter som vi menar förbises samt efterlyser tydligare resonemang från utredningens sida kring varför man landat i de aktuella förslagen.

4 Brott med hedersmotiv

Utredningen beskriver det hedersrelaterade våld och förtryck som flickor och pojkar kan utsättas för. Länsstyrelsen anser att det i sammanhanget också är värt att notera att pojkars och unga mäns utsatthet inte enbart består av att tvingas kontrollera kvinnliga släktingar eller riskera att bli bortgift. De kan även till exempel bli bortförda till föräldrarnas ursprungsland för så kallade uppfostringsresor. Länsstyrelsen har även sett exempel på flickor som i liknande syfte hålls kvar utomlands.

4.6.1 En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv bör införas

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att heder som motiv uppmärksammas på ett tydligare sätt i lagstiftningen. Det kan bidra till att brott av detta slag uppmärksammas och prioriteras i större utsträckning. Vi delar också utredningens bedömning att hedersrelaterat våld och förtryck är ett väletablerat begrepp som kan användas även i ett lagstiftande sammanhang. Begreppet tydliggör förövarens motiv och är också den term som används internationellt. Det är viktigt att som utredningen gör, framhålla att motivet kan vara att bevara eller återupprätta såväl en enskild persons heder, som en hel familjs eller släkts heder. Det är inte alltid som ett hedersbrott planeras och genomförs av ett helt kollektiv, men där motivet likväl kan vara att bevara eller återupprätta en persons heder.

Som utredningen konstaterar finns redan idag möjlighet att argumentera för ett hedersmotiv utifrån de nuvarande straffskärpningsgrunderna i Brottsbalken 29 kap. 1–2 §§. Då detta i dagsläget tillämpas i mycket begränsad utsträckning, har Länsstyrelsen vissa tvivel kring att en uttalad straffskärpningsgrund kring hedersmotiv i sig kommer att göra en stor skillnad i praktiken. Dessutom innebär en sådan lösning att det fortfarande inte kommer att framgå vad straffvärdet för ett hedersbrott är. Det är inte heller givet att en straffskärpningsgrund medför att rättsväsendet tidigt i en utredning tar fasta på ett sådant eventuellt hedersmotiv, för att om möjligt bli mer uppmärksam på dessa aspekter.

Länsstyrelsen menar att om en sådan straffskärpningsgrund ska få reell effekt krävs även andra åtgärder. Det gäller även om lagstiftaren skulle införa en särskild brottsrubricering avseende hedersbrott. Oaktat vilket alternativ man väljer så krävs det särskilt kunniga poliser och åklagare som kan utreda brott med misstänkt hedersmotiv. Risken är annars att man inte ser helhetsbilden och inte ställer ”rätt” frågor.

Utredningen framför vissa invändningar mot införandet av en särskild brottsrubricering avseende hedersrelaterad brottslighet. Länsstyrelsen kan se att en sådan brottsrubricering skulle kunna bidra till att framhålla att samhället ser det som ett allvarligt brott, och att det därmed kan komma att prioriteras på ett annat sätt inom rättsväsendet. En egen brottsrubricering skulle också ge bättre förutsättningar att tillsätta polis och åklagare som har särskild kunskap inom området och att ta hänsyn till andra aspekter redan från början av en utredning. Bättre utredningar skulle i sin tur bidra till att uppnå den nationella strategins tredje målsättning om en effektivare brottsbekämpning.

Länsstyrelsen anser dock att för att kunna göra en avvägning kring om en straffskärpningsgrund eller en särskild brottsrubricering är mest ändamålsenligt, krävs att även det andra alternativet utreds på ett grundligt sätt.

5 Är den straffrättsliga lagstiftningen ändamålsenligt utformad?

5.2.5 Vilseledande till tvångsäktenskapsresa

Utredningen konstaterar att ansvar för vilseledande till tvångsäktenskapsresa inte förutsätter att ett äktenskap kommer till stånd. Länsstyrelsen har erfarenhet av situationer där den nuvarande regleringen inte har ansetts tillämplig, för att en längre tid förflutit mellan det att den unga förs bort och att giftermål sker. Det kan därför finnas anledning att titta närmare på vad som skulle krävas för att kunna lagföra även vilseledande till sådana resor som inte direkt står i samband med tvångsäktenskap, men där syftet ändå är att bevaka att den unga lever enligt kollektivets normer till dess att hen till exempel uppnått laglig äktenskapsålder.

5.4.2 Bestämmelserna om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa görs uttryckligen subsidiära till bestämmelsen om människohandel

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag att bestämmelserna om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa uttryckligen ska göras subsidiära till bestämmelsen om människohandel. Detta mot bakgrund av det utredningen uppmärksammar om att brottsutredningar rörande äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa ofta förbiser bestämmelsen i Brottsbalken om människohandel, trots att den kan vara relevant i vissa fall. Länsstyrelsen menar dock att det kan behöva förklaras närmare på vilket sätt äktenskapstvång kan komma att falla under lagstiftningen rörande människohandel, till exempel i en lagkommentar. Det krävs tydlighet från lagstiftaren om hur kopplingen mellan äktenskapstvång och människohandel kan se ut, så att det inte uppstår oklarheter under utredning av specifika ärenden kring vilken rubricering som ska tillämpas.

En parallell mellan äktenskapstvång och människohandel som Länsstyrelsen har sett i ärenden är den ekonomiska compensationen, som ofta kan förekomma även i fall av äktenskapstvång. Det är en faktor som kan vara relevant att undersöka i utredningar rörande äktenskapstvång, i en större utsträckning än vad som är fallet i dagsläget.

5.4.3 Barnäktenskap bör kriminaliseras

Länsstyrelsen ställer sig mycket positiv till att barnäktenskap kriminaliseras och att det också ska omfatta så kallade informella äktenskap, som får samma konsekvenser för den utsatta som juridiskt bindande äktenskap. Länsstyrelsen har i likhet med utredningen noterat att det återkommande föreligger bevissvårigheter när det gäller äktenskapstvång och möjligheten att bevisa att någon förmått ingå äktenskap genom otillbörliga medel. Länsstyrelsen vill framhålla att samhället behöver visa på allvaret i barnäktenskap, särskilt kopplat till att Barnkonventionen blir lag 2020. Barnäktenskap bör ses som ett mycket allvarligt brott då barn alltid är i ett utsatt läge, gentemot föräldrar men även vuxna i allmänhet. Barn ska kunna känna tillit till sina vårdnadshavare och det är svårt för barn att i dessa sammanhang markera att man inte vill. Av den anledningen anser Länsstyrelsen att utredningen hade behövt föra ett tydligare resonemang kring den föreslagna straffskalan, och hur den speglar allvarligheten i brottet.

Även här vill dock Länsstyrelsen poängtera att lagstiftningen i sig inte är tillräcklig, utan att det fortsatt kommer att krävas en mängd åtgärder för att säkerställa barnets skydd samt möjliggöra åtal och domar rörande barnäktenskap. Utredningens granskning av domar och anmälda brott rörande äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa visar att ett vanligt skäl till att ärenden läggs ned är bevissvårigheter och att målsägandes medverkan i en

utredning är mycket viktig för att ett ärende ska klaras upp. Samtidigt visar granskningen att inte alla målsägande får ett ombud. Det är en lucka som måste täppas till för att ge barnet goda förutsättningar att medverka under hela utredningen, och inte till exempel i ett senare skede ta tillbaka uppgifter. Länsstyrelsens erfarenhet är också att det är en viktig faktor att ombudet har kompetens kring hedersrelaterat våld och förtryck, både för att kunna ge målsägande ett bra stöd och för att kunna bistå i utredningen.

Att säkerställa att barnet får ett ombud samt ett fullgott skydd kommer således fortsatt, oavsett en ny rubricering kring barnnäktenskapsbrott, vara avgörande för möjligheten att driva den här typen av mål.

Vidare välkomnar Länsstyrelsen att utredningen i sitt förslag om inrättande av ett barnnäktenskapsbrott även uppmärksammar brottets kollektiva karaktär, och att det kan finnas personer utanför den närmaste familjen som kan medverka till brottet, såsom till exempel vigsselförrättaren. Länsstyrelsen ställer sig således även positiv till att medverkan till brottet ska kriminaliseras, utan att för den skull frånta till exempel vårdnadshavarna deras ansvar.

5.4.4 Straffskalorna för äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa

Länsstyrelsen anser att det går att ifrågasätta i vilken mån dagens straffskalor speglar allvarligheten i äktenskapstvång, till exempel i jämförelse med människohandel som ligger betydligt högre. Med tanke på de allvarliga och långvariga konsekvenser som äktenskapstvång ofta får anser Länsstyrelsen att lagstiftaren åtminstone bör överväga om även minimistraffet bör ligga på fängelseskalan. Det relativt låga straffvärdet får också följdverkningar, genom att det inte ger polisen samma befogenheter i ett utredningsskede och också kan leda till att andra regleringar inte kan tillämpas, till exempel när det gäller att hindra en brottsmisstänkt person från att ansöka om nytt pass.

5.4.5 Försök, förberedelse eller stämpling till vilseledande till tvångsäktenskapsresa bör inte kriminaliseras

Länsstyrelsen har inga direkta invändningar mot utredningens resonemang på denna punkt. Dock vill vi betona att det utifrån regeringens ambitioner att i högre grad förebygga att brott begås, kan finnas anledning att titta på om det även finns ytterligare lagstiftande åtgärder som kan vidtas avseende förberedelsestadiet. Detta utöver till exempel mer långsiktiga attitydförändrande insatser. Att förhindra att äktenskapstvång sker är också ett sätt att förebygga andra brott som följer i dess spår, till exempel våldtäkt.

5.4.6 Underlåtenhet att anmäla eller annars avslöja äktenskapstvång eller vilseledande till tvångsäktenskapsresa bör inte kriminaliseras

Länsstyrelsen har förståelse för utredningens bedömning att en kriminalisering av underlåtenhet att anmäla troligtvis inte kommer leda till att fler tvångsäktenskap förhindras. Förmodligen kommer ett sådant brott bli mycket svårt att bevisa då ord kommer stå mot ord och kollektivet ofta skyddar varandra. Dock vill Länsstyrelsen inte avfärda att en sådan reglering skulle kunna synliggöra kollektivets ansvar för att tvångsäktenskap tillåts genomföras, och på sikt bidra till att fler som har kännedom om ett förestående tvångsäktenskap känner sig förpliktigade att ingripa eller informera myndigheter om vad som pågår. En sådan åtgärd skulle således kunna ha betydelse för möjligheten att i större utsträckning förebygga att tvångsäktenskap genomförs.

5.4.7 Tvång att vara kvar i ett äktenskap eller i en äktenskapsliknande förbindelse bör inte omfattas av den straffrättsliga regleringen om äktenskapstvång

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning, men vill i sammanhanget uppmärksamma en problematik som återkommande lyfts i samtal till den nationella stödtelefonen för yrkesverksamma som myndigheten driver. Det är ett reellt problem för kvinnor som önskar, och för vilka det är av stor betydelse, att även skilja sig religiöst att få tag på religiösa förrättare som tar på sig att genomföra en sådan skilsmässa. Enligt Länsstyrelsens erfarenheter förekommer det också att religiösa ledare ställer flera villkor som måste uppfyllas för att kvinnan ska beviljas skilsmässa. En religiös skilsmässa ska kunna beviljas utan några sådana motkrav, och trossamfunden måste ta ansvar för att detta efterlevs. Länsstyrelsen delar utredningens mening att ett sätt att delvis komma åt detta kan vara att inte bevilja statliga medel till trossamfund som inte medverkar till skilsmässa.

Även om det inte blir föremål för en straffrättslig reglering ligger ett stort ansvar på samhällets instanser att kunna ge kvinnor i denna situation stöd och insatser för att ta sig ur äktenskapet. En sådan instans är familjerätten, som måste vara särskilt uppmärksam på barnen i en sådan situation och att kvinnan till exempel inte tvingas kvar i äktenskapet av rädsla för att förlora vårdnaden om barnen. Det finns även många andra situationer där det rent juridiskt inte finns några hinder för skilsmässa, men där kvinnan i praktiken inte ser det som ett möjligt alternativ.

6 Effektivare verktyg för att motverka barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning utomlands

Erfarenheter från Länsstyrelsen Östergötlands stödtelefon för yrkesverksamma indikerar att barn och unga som blivit bortförda ofta har haft kontakt med myndigheter innan bortförandet eller att det har funnits oro kring en eller flera i familjen i ett tidigare skede. I samtal till stödtelefonen framgår också att det hos många kommuner finns en stor osäkerhet kring tillämpningen av Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och/eller att möjligheten att placera barn och unga enligt §2 och §3 LVU utnyttjas i mycket begränsad omfattning. Att socialtjänsten kan ha stora reservationer kring att använda sig av LVU får också stöd i forskning¹.

Vidare har Länsstyrelsen uppmärksammat att socialtjänsten kan känna osäkerhet kring bedömningar av vårdnadshavares samtycke till den föreslagna vården och bedömningar av barns egna uppgifter om våldsutsatthet och behov av skydd. Det finns också en osäkerhet kring om deras grunder för LVU ska godtas av förvaltningsrätten och erfarenhet av att LVU-placeringar kan avbrytas utan att en uppdaterad bedömning görs kring om hemsituationen har ändrats i så grad att det kan anses lämpligt att barnet återvänder till familjen. Osäkerheten kan också leda till att socialtjänsten istället väljer att placera barnet enligt Socialtjänstlagen (SoL), vilket inte ger barnet ett lika starkt skydd som en placering enligt LVU kan ge. Vid SoL-placering ser Länsstyrelsen att risken är betydligt högre att barnet till exempel utsätts för påtryckningar från familjen, fortsatt utsätts för våld och kan bli bortfört samt att vården inte fyller sitt ändamål. Detta är något som i högre grad kunde ha problematiserats i utredningen.

¹ Linell, H., *Child protection through an abuse-focused lens: Adolescent victimization and Swedish social services responses* (Doctoral dissertation, Department of Social Work, Stockholm University), 2017 och Ponnert, L., "LVU-utredningen. En barnavårdsutredning som andra och samtidigt en specifik utredningspraktik" i Lundström & Leviner (red) *Tvångsvård av barn och unga. Rättigheter, utmaningar och gränzoner*, 2017, sid. 174–198.

6.5.3 I förebyggande syfte bör ett utreseförbud för barn införas och passlagens regler ändras

Länsstyrelsen ser att utreseförbud kan bli ett mycket viktigt verktyg för socialtjänsten, och att det är bra att det inte ska krävas LVU-beslut (även om det i många fall nog kommer att bli aktuellt att också ansöka om LVU för att kunna skydda den unga). Däremot menar Länsstyrelsen att lagstiftaren bör överväga att utreseförbud ska kunna beslutas även när det gäller unga vuxna. I fall som rör hedersrelaterat våld och förtryck är inte sällan unga vuxna en grupp som är särskilt sårbar, då de kan ha samma behov som en minderårig men betraktas som en vuxen. Alltför ofta får de inte tillräckligt stöd och skydd i förhållande till deras behov och utsatthet, utifrån att de många gånger har växt upp i ett sammanhang som kräver efterlevnad av familjens/kollektivets vilja snarare än självständigt, vuxet beslutsfattande. Statistik från Forced Marriage Unit i Storbritannien visar dessutom att de flesta fallen av tvångsäktenskap rör 18–21-åringar.² Länsstyrelsen föreslår således att utreseförbud ska kunna beslutas för unga upp till 20 år, i likhet med det så kallade mellantvånget som regleras i 22 § LVU.

Samtidigt konstaterar Länsstyrelsen att det fortsatt kommer att krävas att även andra skyddsåtgärder vidtas, vid sidan av ett utreseförbud, för att kunna skydda den unga. Den som bestämt sig för att föra ut ett barn ur landet kommer att kunna hitta vägar runt ett utreseförbud, och det krävs därför av yrkesverksamma inom till exempel socialtjänst och rättsväsende att använda sig av de olika möjliga skyddsåtgärder som finns tillgängliga. Länsstyrelsen anser också att passlagens regler kan behöva anpassas för att skydda omhändertagna barn, så att det till exempel inte ska vara möjligt för föräldrarna till ett placerat barn att ansöka om ett nytt pass till barnet.

Slutligen vill Länsstyrelsen lyfta att lagstiftaren behöver överväga ett möjliggörande av undantag från ett utreseförbud, till exempel för att en placerad ungdom ska kunna resa utomlands med sitt familjehem eller annat boende. Risken är annars att ett utreseförbud också kan uppfattas som ett straff gentemot den utsatta. Det är redan i dagsläget svårt för familjehem att ordna så att en placerad ungdom får pass utställt för att kunna följa med på utlandsresa med familjehemmet. Att kunna delta i denna typ av aktiviteter kan vara av stor betydelse för ungdomens mående.

6.5.4 Närmare om utformningen m.m. av utreseförbudet

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag i denna del och vill särskilt betona följande:

Det bör påpekas att avsikten inte är att ett utreseförbud ska tillgripas som ett alternativ till tvångsvård om förutsättningarna i 2 eller 3 § LVU är uppfyllda. I dessa fall kan utreseförbudet i stället användas som ett komplement till tvångsvård om det beroende på omständigheterna i det enskilda fallet bedöms finnas en risk för att det berörda barnet förs utomlands i sådana syften som diskuteras här. Utredningen vill därför vara tydlig med att förslaget inte syftar till att myndigheterna ska kunna förlita sig på att ingripa med bara ett utreseförbud i stället för tvångsomhändertagande enligt LVU om förutsättningar för ett sedvanligt ingripande i form av vård eller omedelbart omhändertagande föreligger.³

² Home Office/Foreign & Commonwealth Office, *Forced Marriage Unit Statistics 2017*. 16 March 2018, sid 8

³ SOU 2018:69, *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet*, sid 188

6.5.5 Utreseförbudet bör vara straffsanktionerat

Länsstyrelsen instämmer i utredningens förslag om att utreseförbudet bör vara straffsanktionerat. På grund av den utsatta situation som den unga hamnar i och de allvarliga konsekvenser det ofta får, menar vi dock att utredningens förslag om att böter ska finnas i straffskalan inte är tillräckligt väl underbyggt.

Vidare ser Länsstyrelsen positivt på att utredningen uppmärksammar att även andra brottsrubriceringar, såsom egenmäktighet med barn, kan bli aktuella vid överträdelse av utreseförbudet.

6.5.6 Nya regler om utfärdande, återkallelse och spärr av pass

Länsstyrelsen är positiv till att regelverket kring utreseförbud föreslås omfatta också andra resehandlingar än svenska pass, så att även barn som har anknytning till Sverige men som inte har svenskt medborgarskap får samma möjligheter till skydd.

Dessutom delar Länsstyrelsen utredningens bedömning att även befintliga pass behöver kunna återkallas, annars riskerar utreseförbudet att bli verkningslöst. Dock efterfrågar Länsstyrelsen en problematisering kring hur barn med dubbla medborgarskap ska skyddas från att föras utomlands, då ett utreseförbud i dessa fall kan vara lättare att kringgå (med hjälp av pass utfärdade i andra länder).

7 Ett effektivt arbete vid myndigheterna

7.3 Behövs ytterligare åtgärder för att öka förutsättningarna för lagföring för äktenskapstvång, vilseledande till tvångsäktenskapsresa och könsstympning?

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag om att koncentrera arbetet till ett mindre antal åklagarkammare och specialiserade åklagare är mycket bra och något som vi länge efterfrågat. Det förefaller av den undersökning som utredningen gjort av anmälda brott avseende äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa, som att relativt många åtal läggs ned i ett tidigt skede av förundersökningen. Det talar för att ärenden av den här typen bör ledas av särskilt kunniga åklagare, som har erfarenhet av vilka åtgärder som kan vidtas för att föra utredningen framåt och till exempel vet vad som krävs (när det gäller bland annat bemötande, stöd och skydd) för att få målsäganden att medverka i utredningen.

En koncentrerad av ärenden till färre åklagare skulle också kunna bidra till att bygga upp sakkunnigkompetens inom rättsväsendet. Länsstyrelsen får återkommande förfrågningar om experter på området som till exempel kan medverka vid rättegångar. Vi ser det som önskvärt att rättsväsendet i större utsträckning själva skulle bygga upp sådan expertis och även ta in den i tidigare skede i utredningarna.

7.4 Myndigheternas samverkan och arbetsmetoder

Liksom utredningen ser Länsstyrelsen ett behov av att förbättra myndighetssamverkan när det gäller arbetet med att hjälpa personer som förts utomlands för att ingå barnäktenskap, tvångsäktenskap eller könsstympas. Detta gäller såväl samverkan på ett övergripande plan som samverkan i enskilda ärenden. I första hand ska sådana fall i så stor utsträckning som möjligt förhindras, men samverkan mellan myndigheter måste fungera bättre än i nuläget när ett bortförande trots allt har skett. Länsstyrelsen föreslår i sin årsrapport för 2018, i likhet med utredningen, att Utrikesdepartementet, Socialstyrelsen, Polisen och Länsstyrelsen

Östergötland ges i uppdrag att utarbeta nationella riktlinjer och metodstöd för att förebygga bortföranden samt hantera ärenden där någon blivit bortförd och/eller hålls kvar utomlands⁴.

När det gäller skolans och hälso- och sjukvårdens arbete med frågorna kan det särskilt vara värt att lyfta problematiken kring oskuldskontroller, som när det aktualiseras också kan vara en indikation på ett nära förestående äktenskap.

Länstyrelsen delar även utredningens bedömning av behovet att belysa det utrymme som finns inom befintlig lagstiftning att vidta ekonomiska åtgärder gentemot vårdnadshavare, som fört bort och/eller håller kvar sitt barn utomlands.

7.5 Ansvarsfördelning mellan myndigheterna

Länstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att det finns behov av en ”övergripande permanent resurs- eller kompetensfunktion med uppgift att på olika sätt främja arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck genom konkret stöd till berörda myndigheter, kommuner och landsting” och att ”funktionen bör ha ett tydligt mandat och uppdrag”.⁵ Det senare är av yttersta vikt för att ytterligare framsteg ska kunna göras på området, i en snabbare takt än i dagsläget.

7.6 Möjligheterna att föra statistik över hedersrelaterad brottslighet

Länstyrelsen delar utredningens bild av de nuvarande svårigheterna kring att föra statistik över hedersrelaterad brottslighet. Länstyrelsen har till exempel föreslagit att Brottsförebyggande rådet kan få i uppdrag att kartlägga och analysera mord med misstänkt hedersmotiv för att bidra till ökad kunskap om denna typ av brottslighet.⁶ Av samma skäl menar Länstyrelsen att frågor som rör förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning bör lyftas in i befintliga, återkommande undersökningar riktade till barn och unga eller som på olika sätt mäter utsatthet för våld.

Ärendets beredning

I den slutliga handläggningen av detta ärende har, utöver beslutande, följande deltagit: Sakkunniga Negin Amirekhtiar, Hanna Linell, Christina Malmqvist samt Bayan Nasih, Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länstyrelsen Östergötland.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kristina Zetterström
Länsråd

Matilda Eriksson
Sakkunnig hedersrelaterat våld och förtryck

⁴ Länstyrelsen Östergötland, *Årsrapport 2018. Länstyrelsen Östergötlands nationella uppdrag om hedersrelaterat våld och förtryck – verksamheten under 2018*, Rapport 2019:5, sid 70

⁵ SOU 2018:69, *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet*, sid 248.

⁶ Länstyrelsen Östergötland, *Årsrapport 2018. Länstyrelsen Östergötlands nationella uppdrag om hedersrelaterat våld och förtryck – verksamheten under 2018*, Rapport 2019:5, sid 74